

2 Perusopetukseen valmistavan opetuksen tavoitteet ja keskeiset sisällöt

2.1 Yleiset tavoitteet ja yhteistyö esi- ja perusopetuksen kanssa

Perusopetukseen valmistavan opetuksen tavoitteena on edistää opetukseen osallistuvan oppilaan suomen kielen taitoa, tasapainoista kehitystä ja kotoutumista suomalaiseen yhteiskuntaan sekä antaa tarvittavia valmiuksia perusopetusta varten. Valmistavassa opetuksessa kehitetään oppilaan laaja-alaista osaamista sekä annetaan opetusta perusopetuksen oppiaineissa ja mahdollisuuksien mukaan oppilaan omassa äidinkielellä oppilaan omassa opinto-ohjelmassa tarkemmin määritellyllä tavalla. Laaja-alaisen osaamisen ja eri oppiaineiden opetuksessa noudatetaan soveltuvin osin perusopetuksen opetussuunnitelman perusteita. Opetuksen tavoitteiden määrittelyssä, sisältöjen valinnassa ja opetusjärjestelyissä otetaan huomioon, että oppilaat ovat iältään, opiskeluvaiheiltaan ja taustaltaan erilaisia. Opetusta eriytetään oppilaiden ikä- ja kehitysvaiheiden mukaisesti. Oppilaiden kielelliset valmiudet sekä kulttuuritausta otetaan huomioon, ja jokaisen oppilaan kieli- ja kulttuuri-identiteettiä tuetaan monipuolisesti. Oppilaan omalla äidinkielellä tuettu opetus edistää sisältöjen omaksumista. Valmistava opetus edistää sukupuolten tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta. Luku- ja kirjoitustaidon omaksumiseen ja varmentamiseen varataan riittävästi aikaa. Oppilaan oman äidinkielen opetuksella voidaan edistää oppilaan luku- ja kirjoitustaitoa. Mikäli oppilaan taidot eivät riitä perusopetuksessa opiskeluun, tulee oppilaan omassa opinto-ohjelmassa kiinnittää erityistä huomiota riittävään ja oikea-aikaiseen tukeen perusopetukseen siirryttäessä. Tarvittaessa oppilas voi jatkaa perusopetukseen valmistavassa opetuksessa, siirtyä opiskelemaan vuosiluokkiin sitomattoman opinto-ohjelman mukaisesti tai muulla tavoin hänelle parhaiten soveltuvin tukitoimin.

Esiopetusikäisten valmistavaa opetusta toteutetaan inklusiivisesti lapsen lähiesiopetuspaikassa. Valmistavaan opetukseen osallistuvat lapset saavat opetusta viisi tuntia päivässä. Päivä koostuu neljästä esiopetustunnista ja yhdestä suomen kielen opettamisen tunnista, joka toteutetaan esiopetuspäivän aikana tai esiopetusajan jälkeen. Esiopetuksen opettaja vastaa suomen kielen opetuksen toteutumisesta, mutta opetusta toteuttavat kaikki ryhmän kasvattajat. Valmistavan opetuksen tunti toteutetaan erikokoisissa pienryhmissä tai eriyttämällä muusta toiminnasta. Opetus suunnitellaan jokaiselle lapselle yksilöllisesti sekä oman lähikehityksen vyöhykkeen periaatteella sisältämään riittävästi haasteita oppimiseen.

Esiopetusikäisten valmistavassa opetuksessa suomi toisena kielenä -opetus perustuu kieli- ja kulttuuritietoiseen toimintatapaan. Lapsen kielitaidon kehittymistä havainnoidaan, dokumentoidaan ja arvioidaan säännöllisesti. Suomi toisena kielenä - opetus suunnitellaan yksilöllisesti lapsen tarpeet, kiinnostuksen kohteet ja vahvuudet huomioiden. Kieli- ja kulttuuritietoinen oppimisympäristö ja pedagogiikka tukevat lapsen kielen kehityksen eri osa-alueita.

4 Oppilaan oman opinto-ohjelman laatiminen

Valmistavan opetuksen jokaiselle oppilaalle laaditaan oma opinto-ohjelma, joka kirjataan koulun käyttämään sähköiseen järjestelmään. Oppilaan omaan opinto-ohjelmaan kirjataan:

- oppilaan lähtötaso, kuten koulunkäyntihistoria, kielitaito ja oppilaan vahvuudet
- oppilaan henkilökohtaiset oppimistavoitteet, joita tarkistetaan säännöllisin väliajoin
- opiskeltavat oppiaineet, niiden tuntimäärät sekä opetuksen sisältö
- oppilaan opinnot valmistavan opetuksen opetusryhmässä ja integrointi perusopetukseen
- ohjauksen järjestäminen ja mahdollisesti tarvittavat tukitoimet.

Oppilaan oma opinto-ohjelma voi olla osa kotouttamislain mukaista oppilaan kotoutumissuunnitelmaa tai perheen kotoutumissuunnitelmaa. Oppilaan oman opinto-ohjelman laatimisen edellytyksenä on riittävä oppilaantuntemus. Opinto-ohjelma laaditaan noin kolmen kuukauden kuluttua oppilaan koulunkäynnin alkamisesta. Valmistavan luokan opettaja kirjaa opinto-ohjelmaan sisällöt ja tavoitteet niiden oppiaineiden osalta, joita oppilas opiskelee valmistavan opetuksen ryhmässä. Integroinnit ja niiden aikataulu tulee kirjata myös opinto-ohjelmaan. Opinto-ohjelmassa huomioidaan opetuksen eriyttämiseen, integrointiin sekä yhteistyöhön ja oppilashuoltoon liittyvät näkökohdat. Opinto-ohjelmaa päivitetään arvioimalla asetettuja tavoitteita ja tarkentamalla niitä opintojen edetessä. Oppilaan ja huoltajan kanssa käytävissä aloitus- ja arviointikeskusteluissa selvitettyjä ja sovittuja asioita kirjataan opinto-ohjelmaan. Valmistavan opetuksen päätyttyä valmistavan luokan opettaja tekee opinto-ohjelman pohjalta oppilaalle pedagogisen arvion, joka käydään yhdessä läpi oppilaan, tämän huoltajien ja tulevan luokanopettajan tai -valvojan kanssa. Tuleva luokanopettaja tai -valvoja tekee oppilaalle oppimissuunnitelman.

Valmistavassa opetuksessa esiopetusikäisille laaditaan yksilöllinen S2-oppimissuunnitelma, johon kirjataan tavoitteet ja menetelmät suomen kielen oppimisen tueksi, opetuksen sisältö sekä oman äidinkielen tukemisen suunnitelma. Suunnitelmaa tukee lapselle laadittu Kielipeda-työvälineen Monikielisen lapsen suomen kielen taitojen seuranta. S2-oppimissuunnitelma kirjataan Lapsen esiopetussuunnitelmaan.

Arviointi perustuu yksilöllisessä S2-oppimissuunnitelmassa asetettuihin tavoitteisiin. Se annetaan toimintakauden lopussa esiopetuksen arvioinnin yhteydessä. Sanallisen arvioinnin laatii esiopetusryhmän opettaja yhteistyössä ryhmän muiden kasvattajien kanssa.

5.3 Oppilashuolto-Opiskeluhoito

Perusopetukseen valmistavan opetuksen oppilashuollon järjestämistä ja toteuttamista koskevat samat periaatteet ja oppilaita samat oikeudet kuin perusopetuksen oppilaille annettavassa oppilashuollossa.

Oppilashuoltotyötä ohjaa oppilaan edun ensisijaisuus. Yksilökohtaista oppilashuoltoa toteutetaan oppilaan ja tarvittaessa huoltajan suostumuksella. Psykologi- ja kuraattoripalvelut sekä kouluterveydenhuollon palvelut ovat oppilaan saatavilla ja ne järjestetään lain edellyttämässä määrääjässä. Oppilaan yksilölliset edellytykset, voimavarat ja tarpeet otetaan huomioon valmistavan opetuksen arjessa sekä tarvittavan tuen suunnittelussa ja toteutuksessa. Työssä turvataan oppilaan ja huoltajan osallisuus, työskentelyn luottamuksellisuus sekä kunnioittava vuorovaikutus. Osallisuuden varmistamiseksi huolehditaan tarvittavista tulkitsemispalveluista.

Monialainen yhteistyö on perusopetukseen valmistavan opetuksen oppilashuollossa tärkeää. Oppilashuolto järjestetään opetus-, sosiaali- ja terveystoimen yhteistyönä siten, että siitä muodostuu toimiva kokonaisuus.

Oppilashuoltoa toteutetaan yhteistyössä oppilaan, huoltajan sekä tarvittaessa muiden yhteistyökumppaneiden kuten perheen kotoutumissuunnitelmasta vastaavan tahon kanssa. Oppilashuollon toimintatavoista ja palveluista tiedotetaan suunnitelmallisesti. Huoltajille annetaan tietoa myös suomalaisen koulutusjärjestelmän sekä sosiaali- ja terveydenhuollon toimintatavoista ja saatavuudesta.

Valmistavan luokan opettaja havainnoi oppilasta koulun arjessa. Huolen herätessä oppilaan tuen tarve arvioidaan moniammatillisesti. Perusopetukseen valmistavaan opetukseen osallistuva oppilas on

~~oikeutettu koulun tuki ja oppilashuoltopalveluihin kolmiportaisen tuen mallin mukaisesti.~~

Tässä luvussa määrätään opiskeluhuollon keskeisistä periaatteista ja opetustoimeen kuuluvan opiskeluhuollon tavoitteista sekä opetuksen järjestäjän opiskeluhoitosuunnitelman laatimisesta.

Näissä perusteissa käytetään perusopetuslain mukaisesta käsitteestä oppilashuolto ilmaisua opiskeluhoolto, oppilas- ja opiskelijahuoltolain käsitteistön sijasta opiskelijasta ilmaisua oppilas ja oppilaitoksesta nimitystä koulu. Mitä jäljempänä todetaan hyvinvointialueesta, koskee myös Helsingin kaupunkia (oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1 § (377/2022)).

Perusopetukseen valmistavan opetuksen opiskeluhuollon järjestämistä ja toteuttamista koskevat samat periaatteet ja oppilaita samat oikeudet kuin perusopetuksen oppilaille annettavassa opiskeluhoollissa. Opetuksen järjestäjällä tulee olla oppilas- ja opiskelijahuoltolain edellyttämä opetuksen järjestäjän opiskeluhoitosuunnitelma, jonka laatimisesta on määrätty perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa (määräys 4/011/2014).

Perusopetukseen valmistavassa opetuksessa oppilaalla on oikeus opetukseen osallistumisen edellyttämään maksuttomaan opiskeluhooltoon (oppilas- ja opiskelijahuoltolaki (1287/2013) 9 §). Yhteisön ja yksittäisten oppilaiden terveydestä, hyvinvoinnista ja turvallisuudesta huolehtiminen ulottuu kaikkeen koulutyöhön.

Opiskeluhoolto on ensisijaisesti ennaltaehkäisevää yhteisöllistä työtä. Yhteisöllinen opiskeluhoolto on kaikkien kouluyhteisössä työskentelevien ammattilaisten yhteinen tehtävä. Lisäksi oppilailla on oikeus opiskeluhooltopalveluihin, joita ovat kouluterveydenhuolto sekä kuraattori- ja psykologipalvelut (oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 3 § ja 4 §). Opiskeluhooltopalvelut järjestetään lähipalveluna, jolle opetuksen järjestäjän tulee tarjota asianmukaiset tilat (terveydenhuoltolaki 15 a § (378/2022) ja oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 9 § (377/2022)).

Yhteisöllinen opiskeluhoolto on osa perusopetukseen valmistavan opetuksen yhteisöllistä toimintakulttuuria ja ensisijainen tapa toteuttaa opiskeluhooltoja. Opiskeluhooltotyötä ohjaa oppilaan edun ensisijaisuus (YK:n Yleissopimus lapsen oikeuksista 1989).

Opiskeluhooltoja toteutetaan opetustoimen ja hyvinvointialueen suunnitelmallisena yhteistyönä oppilaiden ja heidän huoltajiensa sekä tarvittaessa muiden yhteistyötahojen (oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 3 § (377/2022)), kuten perheen kotoutumissuunnitelmasta vastaavan tahon kanssa. Opiskeluhooltotyössä turvataan oppilaan ja huoltajan osallisuus, työskentelyn luottamuksellisuus sekä kunnioittava vuorovaikutus. Osallisuuden varmistamiseksi huolehditaan tarvittavista tulkitsemispalveluista. Opiskeluhuollon toimintatavoista ja palveluista tiedotetaan suunnitelmallisesti. Huoltajille annetaan tietoa myös suomalaisen koulutusjärjestelmän sekä sosiaali- ja terveydenhuollon toimintatavoista ja saatavuudesta. Tiedottamisen ymmärrettävyys on tärkeä varmistaa.

Järvenpäässä on käytössä Järvenpään kaupungin perusopetuksen opiskeluhoitosuunnitelma.